

BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARINI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA "CHET TILLARNI O'QITISHNING INTEGRALLASHGAN KURSI" FANINING AHAMIYATI

Tuxtayeva Nilufar Achilovna
PhD, Senior Teacher, UzSWLU

Annotatsiya. Mazkur maqolada bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda "Chet tillarni o'qitishning integrallashgan kursi" fanining o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ushbu fan lingvistik, pedagogik hamda texnologik bilimlarni uyg'unlashtirib, talabalar kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari integrallashgan yondashuv o'qituvchilarning amaliy tayyorgarligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: integrallashgan ta'lim, ingliz tili o'qitish, kasbiy kompetensiya, metodika, kommunikativ yondashuv.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri - raqobatbardosh, innovatsion fikrlaydigan va o'z kasbiga moslashuvchan mutaxassislarni tayyorlashdir. Ayniqsa, ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida nafaqat til bilimlari, balki uni samarali o'rgatish metodlarini egallash ham muhim hisoblanadi. Shu sababli pedagogik ta'limda integrallashgan yondashuv keng qo'llanilmoqda.

Integrallashgan ta'lim - bu turli fanlar va bilim sohalarini o'zaro bog'lash orqali yaxlit bilim tizimini shakllantirishga qaratilgan jarayondir (Richards & Rodgers, 2001). "Chet tillarni o'qitishning integrallashgan kursi" fani aynan shu yondashuv asosida tashkil etilib, talabalarning kasbiy tayyorgarligini kompleks tarzda rivojlantirishga xizmat qiladi.

Metodlar

Mazkur tadqiqot quyidagi metodlarga asoslandi:

- Nazariy tahlil — integrallashgan ta'lim konsepsiyasini o'rganish
- Taqqoslash metodi — an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarni solishtirish
- Kuzatish metodi — talabalar faoliyatini o'rganish
- Kontent tahlili — ilmiy manbalarni tahlil qilish

Ushbu metodlar orqali integrallashgan kursning samaradorligi asoslab berildi (Brown, 2000).

Nazariy asoslar. Integrallashgan kursning asosiy mohiyati — til o'rganishni real hayotiy faoliyat bilan bog'lashdir. Bu yondashuv quyidagi komponentlarni birlashtiradi:

- lingvistik bilimlar
- pedagogik yondashuvlar
- psixologik omillar
- texnologik vositalar

Masalan, kommunikativ yondashuvda til o'rganish faqat grammatik qoidalarni yodlash emas, balki real muloqotda qo'llash orqali amalga oshiriladi (Harmer, 2007). Shu sababli integrallashgan kurs talabalarga tilni "o'rgatish" emas, balki "foydalanishni o'rgatish"ni maqsad qiladi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari quyidagi muhim jihatlarni ko'rsatdi:

1. Kommunikativ kompetensiya shakllanishi - Talabalar interaktiv mashg'ulotlar orqali erkin nutq ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ularning kelajakda o'quvchilar bilan samarali muloqot qilishiga yordam beradi.

2. Metodik tayyorgarlik oshishi - Talabalar zamonaviy metodlarni o'zlashtiradi:

- task-based learning
- communicative approach
- project-based learning

3. Texnologik ko'nikmalar rivojlanishi - Integrallashgan kurs orqali talabalar:

- onlayn platformalar
- interaktiv ilovalar
- raqamli resurslardan foydalanishni o'rganadi

4. Mustaqil fikrlash va refleksiya - Talabalar o'z faoliyatini tahlil qilish va takomillashtirish ko'nikmalarini egallaydi (Scrivener, 2011).

Tahlil. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, integrallashgan yondashuv an'anaviy metodlarga nisbatan ustunlikka ega. Chunki:

- o'quv jarayoni talaba markazli bo'ladi
- nazariya amaliyot bilan uyg'unlashadi
- o'quvchilar faol ishtirok etadi

Bundan tashqari, integrallashgan yondashuv talabalarning nazariy bilimlarini amaliy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatini kengaytiradi, bu esa bilimlarning mustahkam o'zlashtirilishiga xizmat qiladi. Shuningdek, ushbu yondashuv orqali o'quv jarayonida individual yondashuvni amalga oshirish osonlashadi, chunki turli metod va vositalar talabalar ehtiyojiga moslashtiriladi. Natijada, integrallashgan kurs o'qitish jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy moslashuvchanligini ham ta'minlaydi.

Muhokama. Integrallashgan kursning afzalliklari bilan birga quyidagi muammolar ham mavjud:

- texnik jihozlarning yetishmasligi
- o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi pastligi
- vaqtni to'g'ri taqsimlashdagi qiyinchiliklar

Biroq, ushbu muammolarni quyidagi choralar orqali hal qilish mumkin:

- o'qituvchilar malakasini oshirish
- zamonaviy texnologiyalarni joriy etish
- interaktiv metodlarni keng qo'llash

Shuningdek, integrallashgan yondashuvni o'quv dasturlariga kengroq kiritish zarur (Richards, 2015). Integrallashgan yondashuv ta'lim jarayonida kognitiv va kommunikativ faoliyatning uyg'unligini ta'minlab, o'quvchilarning chuqurroq bilim olishiga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv o'qituvchidan yuqori darajadagi metodik tayyorgarlikni talab qiladi, chunki turli komponentlarni samarali integratsiya qilish murakkab pedagogik jarayon hisoblanadi. Shu bilan birga, integrallashgan kurslar ta'lim jarayonining moslashuvchanligini oshirib, individual o'quv ehtiyojlarini qondirish imkonini kengaytiradi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, integrallashgan ta'lim modeli o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Natijada, ushbu yondashuvni amaliyotga keng joriy etish ta'lim sifatini oshirish va o'qituvchilarning kasbiy samaradorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Amaliy ahamiyati. Mazkur kursning amaliy ahamiyati quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- talabalar real dars jarayoniga tayyorlanadi
- o'qituvchilik ko'nikmalari shakllanadi
- innovatsion yondashuvlar rivojlanadi

Masalan, mikro-o'qitish (microteaching) orqali talabalar o'z darslarini sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladi. Mazkur kursning amaliy ahamiyati shundaki, u bo'lajak o'qituvchilarning nazariy bilimlarini real pedagogik vaziyatlarga mos ravishda qo'llash ko'nikmalarini shakllantiradi. Integrallashgan yondashuv asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning darsni rejalashtirish va samarali tashkil etish qobiliyatini rivojlantiradi. Shuningdek, ushbu kurs orqali talabalar turli yoshdagi va bilim darajasidagi o'quvchilar bilan ishlash strategiyalarini o'zlashtiradi. Amaliy topshiriqlar va mikro-o'qitish jarayonlari o'qituvchilik faoliyatiga psixologik tayyorgarlikni kuchaytiradi. Bundan tashqari, integrallashgan kurs talabalarni zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanishga o'rgatadi, bu esa darslarning interaktivligini oshiradi. Ushbu fan doirasida o'zlashtirilgan kompetensiyalar kelajakda o'qituvchilarning kasbiy faoliyatida innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkonini kengaytiradi. Integrallashgan kurs orqali shakllangan ko'nikmalar o'qituvchining o'z faoliyatini tahlil qilish va doimiy ravishda takomillashtirishiga yordam beradi. Natijada, mazkur fan bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining amaliy tayyorgarligini oshirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, "Chet tillarni o'qitishning integrallashgan kursi" fani bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu fan:

nazariy va amaliy bilimlarni birlashtiradi

- kasbiy kompetensiyalarni rivojlantiradi
- zamonaviy o'qituvchini shakllantiradi

Natijada, talabalar zamonaviy talablar darajasida faoliyat yurita oladigan malakali mutaxassisga aylanadi. Bundan tashqari, mazkur kurs bo'lajak o'qituvchilarda mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, integrallashgan ta'lim modeli orqali o'qituvchilarning pedagogik faoliyatga moslashuvchanligi va innovatsion qarorlar qabul qilish qobiliyati oshadi. Ushbu fan doirasida shakllangan ko'nikmalar o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishiga zamin yaratadi. Natijada, integrallashgan kurs ta'lim sifatini oshirish va raqobatbardosh pedagog kadrlarni tayyorlashda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Brown, H. D. (2000). *Principles of Language Learning and Teaching*.
2. Harmer, J. (2007). *How to Teach English*.
3. Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and Principles in Language Teaching*.
4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*.
5. Scrivener, J. (2011). *Learning Teaching*.
6. Richards, J. C. (2015). *Key Issues in Language Teaching*.